

Csikós Attila

Magánmediterrán*

Fehér sziklás, olajfaligetes szép Óbuda. Tengerbe nyúló Felhévíz, Újlak öble. Kell ennél beljebb? Tovább?

Mióta is keresem az igazságát a szavaknak? Mióta nem láttam, csak hal-lom magamban a tengert? (Őrjítő, csábító szirének.) Ma a nap valami ájtatos békével kelt fel Újpest felől, talán ennek köszönhető, hogy hajnalban végre el tudtam aludni.

Keveset pihentem így is, ha három órát. Már délelőtt, mintha készülnék valamire, lefűrödtem és felöltöztem. A nyitott ablakban álltam, s arcomat a fény véres selyme takarta el. Lélegzésem hangja, talán a kialvatlanságtól, talán az izgalomtól, hogy nyár van, erősebb volt a betongerendát, téglát vagy gép-alkatrészeket szállító pótkocsis kamionok súlyos robajánál is, ahogy imbolygó rakományaikkal végigsepertek a Bécsi úton.

Ma kérdések akarnak maradni a kérdéseim. Ma megválaszolatlanul akarok maradni magamnak is. Ma nem vagyok zászló. Ma egyetlen ember vagyok a Földön. Ma a lelkem legpuhább bársonya vagyok. Ma pihennek a betűk.

Ma nyugalmat találtam a nyárban, s bár pénzem sincs, sem borom, ciga-rettám is fogytán, ma mégis nyugodt vagyok. Megéreztem valamit az évszak természetéből, az árnyas fák hűvöséből és a hátat perzselő naptól: a végtelen szusszan így, s észre sem vesszük, az idő is pihen. Fáradt vagyok. De ahogy könyveim takarítom a rájuk rakódott hónapos porból, valami erőt, kíváncsisá-got érzek mégis: látod már, nyár van odakinn!

Mióta nem szólt hozzám senki? Mindenki engem szólít, és mégis, hozzám senki nem beszél, csak a könyvek meg az Isten. Anyám. Most régi meséik du-ruzsolom. Anya! Hogy felejtjük el, mennyire féltünk a sötétben?

Mindig menni? Mi hajt még? Az utazás túlvisz a vízen, a tengeren: elvisz a cél mellett, felett. Az otlét is állandó költözködés: pakolás magyarságomból valami szabadabba – minden szabadabb, ami nem én vagyok. Rakogatom megalázottságaim szobából bárba, wellnessbe, sóterápiából roston polipos tálba. Sós víz, Isten (ölelő karja kis félsziget), fehér kőben sugárzó, sikátornyi remény, masszázs, all inclusive. Itthon por (falvak pora, egy Regény, a városi sivár, mivé leszünk...), de minden ezen túljutó terv is csak parttalan vágako-zás. Nem mediterrán vidéken végtelen (expressis verbis: parttalanul), és a nem létező türkizkék vízen hánykolódás a sors. Közép-Európában élni – életben maradni – lemondás a valódi megismerésről, cserébe mindazért, ami ismeret lehet. Tapasztalat, rafkó, dörzsöltség, ráció (?), rutin, panel, alap. Ennyiben – végzetten élni a céltalan végesben – viszont mégiscsak elemi mód földközi viselkedés. Sum. (Bedobták kővel a szomszéd ABC üvegét, némi csődület tá-madt, abbahagyom az írást, az ablakba állok. Suhancot tepernek a földre. Sem-

* (vö. mediterránkodik – én mediterránok, te mediterránsz, ő mediterrán – nem földrajzi v. éghajlati kérdés, hanem létige)

mi szerelemfélézés, bosszú, életkedv-harag, csak a megfeszített, vigyázz!-ba állított másodrangúság. Német melankólia, szláv precizitás. Leanderek között kóválygó árpádsávásra hízott román biztonságiak. Változunk, olajbogyó!) Olvaszt, olvaszt a forróság. Földköz vagyok. Leszel te is. (Semmi klímahiszi, csak behalsz.)

A betonon lágyan csordogál a fény, kerülgeti az árnyékokat. Minden olyan lomha. Még a szénsav is a borban. A szőlőinda is olyan lassan fordul a kis kerti zugban, hogy az ember szinte látja, ahogy húsosodik.

Hogy vagyok, Jóisten?

Baktatok a nyárban. Már csak bokáig ér, lassan felszárad egészen, s még nem pihentem. Most, ahogy megállok a Kiscelli utca sarkán, s felszedek a földről egy barnult szélű falevelet, a karom kilóg az árnyékból a fényre, érzem, a könnyed, lassú és céltalan mozdulatban két üdülői hét félpanziós nyugalma van. Tán a teniszezésből jövök éppen, nyakamban frottírtörölköző, s indulok tovább a tenger felé, hol lángosillatú lányok csicserésznek a fűben; bakfisok mind, hisz én is csak éppen kinőttem az úttörőingemet: tanulatlanságunkban is összeillünk az épített környezet peremén, ahol már csak a nagy víz munkálkodik. A második turnus vagyok. (Repetát csak néha adtak, már nem volt miből, s amit a harmadik turnusnak tettek félre, azt is az első ette meg a rendszer-váltás után. Én a diszkó-korszaknak voltam csak első generációsa, ami irodalmilag nem túl biztató, de szép volt, szép volt az is, Istenem! A síófoki platánok alatt hanyagul hátracsapott emlékezettel, lovagi korok mimes mozdulataival andalogtunk a hajnali parton, s panyókára vetett ismeretelméletünkön folyton a hajnal fénye csillogott.) Emlékszem, mindig harmincévesnek képzeltem magam, s úgy hittem, egy csöpp, párolgó víz a boldogság maga. Író sose akartam lenni. Úr voltam, annak is születtem.

Az Isten pszichoanalitikusa vagyok.

Mit tud erről bárki, nem is érdekel. Mert úgy születek újjá aztán a leírt mondatokban, mint más a szépségfarmi izsappakolásban. És mióta is keresem az igazságát ezeknek a szavaknak? Mikor olvadt el az utolsó nyár is a kánikulában? Látod, nem tudom már, mikor lógattam utoljára a lábam bele a talpam nyaldosó mondatokba, hogy nem is érdekelt, mit mondanak.

Elmegy egy busz. A busz. Füstölve haladó égöv. Csuklós tengerpart, strandtömeg, magadba fordulás – esély, hogy felismerd magad.

Most, hogy megálltam egy fáradtan bókoló hárs alatt, s rájöttem, hogy mindez senkit nem érdekel már, most jó. Most saját hűvös árnyékom vagyok. Suhanok szabadon egy szombathelyi utcán a trafik kirakata felé, ahol a vidámság teljessége van a polcokra felpakolva, fröccsöntött, színes kis manifesztumok, katonák, autók, várak és repülő, és már gyermeki vágyakozásom mögött is ott somolyog a felismerés, hogy mindez csak így szép, felhalmozva odabent, odaát, tarkán és sűrűn, hogy szinte már az ízét is érzem, és illatára összefolyik számban a nyál! Sejtettem, hogy e kisfiús portékákkal zsúfolt birodalom csak az üveg csillogásában lehet gyönyörű, felismerhető elérhetetlenségében lehet valódi játék és öröm, s hogy e kis bolt készletéből csak egy-egy apró darabkát lehet kiszakítani, s annak kell örülni az egész életen át. Akartam én, persze hogy akartam az összeset, mindet, s mutogattam nagymamámnak, hogy mi minden kéne még, de Puma csak mosolygott rajtam kedvesen. Tudta ő, hogy

nem is gondolom komolyan. Ámuldoztam csak kicsit, aztán mentünk tovább. Ez volt az igazi játék, a vágyakozás, a bámulat, a válogatás, s ezt a játékot végig is játszottam mindig, ha a sárga keramittal kirakott ház aljában álló trafik előtt haladt el utunk. Már a ház is olyan sárga és fényes volt, mintha valami hatalmas építőkocka lett volna csak.

Úgy döngöcsél az idő is bennem, mint valami dolgos szárnyú méh, emlékek mézét készíti, pempős álmokba ragad, kaptárba gyűjti a gondolatokat. Szellő borzong végig a napsugáron, mint a ritka fésű, olyan tömött szálú a fény, és benne mikroszkopikus méretű porszemetek lebegnek a nyárral el. Megcsörren a lomb halkán a fejem felett, besüpped az aszfalt lágyan, ringanak a tócsák, és az ablakba kitett uborka levében komótosan emelkedik fel egy hízott, higanyos fényű buborék. Látod, mondja az Isten, a Nyár. Cserépen hasaló macskák. Kék függöny az ablak előtt. Ennyi a tenger.

Minél régebb óta, annál kevésbé tudod, hogy ki vagy. Magasodik körém a múlt fehér mészkő falakkal, kék, tengernyi jelen. A feladásig küzdök. Nincs föld a lábam alatt, és nincs erőm kiúszni. (Kimondani, kiállni, kiáltani... öregek, nagyok, iszapba sülyedt arcotokon csúszik a talpam, ki ne tweeteljétek, hogy áruló vagyok: nektek a mediterráneum valami visszaigazolás csak, termálfürdői két hét, kiérdemelt béke – beleolvadni a gőzbe és egy jó vacsorába. Magatokat masszírozó kezetek vagytok.)

Megállok, hátam nekivetem egy fának.

Emlékszem.

Emlékszem, mikor a megapadt Dunából az iszapig kilátszottak a Margit híd pillérei, Anival ereszkedtünk le a régi kövek és vasak közé, mint kíváncsi lurkók, kalandorok, s úgy illatozott a szikkadó sárból is a nyár, amint esti langy szélből válik elő a nappali forróság szaga.

Emlékszem, amikor Mamával egy napot barangoltunk át Szentendre dombjain melankolikusan elmélkedve, s a templomnál megmutattam nemrégén felfedezett utamat, ami kis piros teraszok között lépcsőzött le a Duna felé. Talán Pumáról beszélgettünk addig, de akkor megálltunk, s elhallgatva néztük a kanyargó Dunát, ahogy elfordult a fák mögött. Lestük a vizet, amint lassú, zöldes folyással megfestette a pillanatot, s éreztem közben, ahogy elszökell mellettünk-bennünk a nyár.

Emlékszem, mikor somogyi falucska fáradt porából szállt fel, margitszigeti csók vérző sebéből serkent elő, kisoroszi tűzrakó paraszából pattogott ki elem vagy tihanyi pince falán penészedett, úton-útfélen elért, s megállásra kért a nyár.

Emlékszem, mikor egy december éjjel, az óbudai hegyen, a templom előtt boroztunk Anival a fagyott latyakba fúrva cipőnk: nyár volt akkor is.

Fáradt vagyok. A testemet nem fürdette fény, mióta már! Csak a betűkre görnyedve vagy bor fölé hajolva vagyok; csak a csíkokra szabdalt történelem, a szabályos sorokba boronált idő, az üres lapból kiszántott tegnapok sora – valami kényszerűség gyötör körbe mindig egyetlen középpont körül: egy csöpp, párolgó víz titka, ennyi érdekelt. Író sosem akartam lenni.

(Látom a szemetek alatt a megalkuvások gödreit, a fakó, félelemtől vagy vak reménytől hályogos szemet, a távolság beközelítését, az okosba' megoldott látáshibát, a mindenki által összefogdosott szemüveget, amin – langyos zsíron át – a tengert (tenzsét) szemléltetik közép-európaivá fagyott szívvél

nagy mellű, bátor, szerelmes nőtények között. Kinek kell kivel egy éjszaka (óh, Odüsszeusz hajósai!), hogy végre bevalljátok, hogy mítosz nélküli emberek vagytok? Kirké mopszai? Urak...? Haha!

De ha a víz megy, magam is felszáradok, s ha esni készül, a párából én is csöppé gömbölyödöm. Mit érdekel már, mit gondoltok erről! Úr voltam, s az is vagyok.

Minden olyan lomha. Még a szénsav is a borban. A szőlő oly lassan fordul a kerti lugasban, szinte látni, ahogy húsosodik.

Nem, nem, nem jó ez így. Kimaradt valami. Valami, amit Bondarev olyan könnyen megír a *Játékban*: „a szentély frissen felmosott padlója csempeként csillogott a napsugarak legyezőjében – a sarokban békésen állt a vödör, rajta ott száradt a rongy –”

Igen, talán a víz és a fény vagy a forróság hiányzik, a száradás egyszerű folyamata, nem tudom. Végül ez volt a célom: éppen ma nem akartam a szavakkal bíbelődni. Ma nyár volt egy-egy önfeledt pillanatra. S én szó nélkül baktattam benne tovább, és jóságos tekintettel csak Isten poroszkált a hátam mögött.

